

संस्कृतम्

अभ्यासपुस्तकम्

द्वितीया कक्षा

संस्कृतम्

भारतीय भाषा शिक्षण आयोग

भाग 2

संस्कृत विभाग

प्राचार्य विद्यापीठ

कोरगाव, कोरगाव

2017

नाम

संस्कृतम्

STD - II

प्रथमः पाठः - हे चित्रपतंगाः

❧ वर्णान् लेपयित्वा जन्तूनां नामानि लिखत।

चित्रपतङ्गः

चिक्रोडः

खगः

पिपीलिका

काकः

मार्जारः

नाम

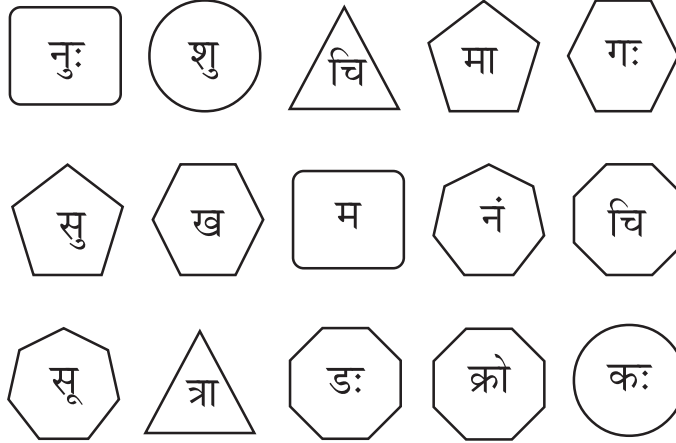
संस्कृतम्

STD - II

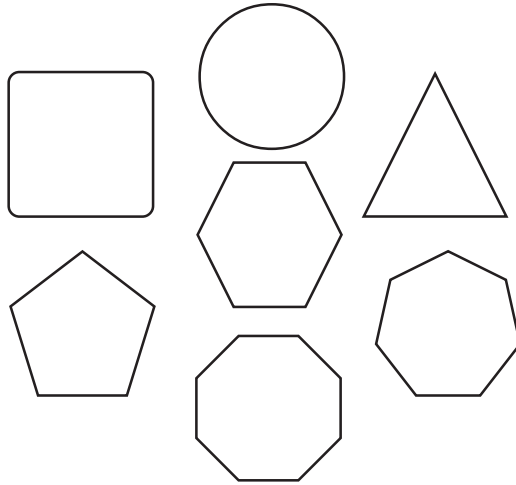
प्रथमः पाठः - हे चित्रपतगाः

✎ नामपदानां योजनम्।

ഉദ്യാനം കാണാൻ പോയവരുടെ പേരുകൾ എഴുതുക
ഉദ്യാനത്തിൽ കണ്ട ജീവികളുടെ പേരുകൾ എഴുതുക.

✎ ഒരേ ആകൃതിയിൽ ഉള്ള കളങ്ങളിലെ അക്ഷരങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് പേരുകൾ എഴുതുക.

✎ മനുഷ്യരുടേയും ജന്തുക്കളുടേയും പേരുകൾ പട്ടികപ്പെടുത്തുക.

मनुष्याः	अन्ये

नाम

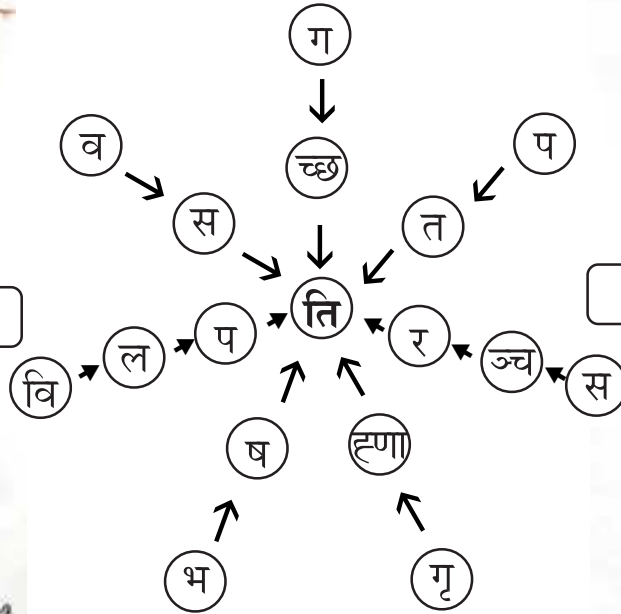
संस्कृतम्

STD - II

द्वितीयः पाठः - कुक्कुटशबकः

क्रियापदानां परिचयनम्।

ചിത്രങ്ങൾക്കനുയോജ്യമായ ക്രियाപദങ്ങൾ എഴുതുക.

നാമ

സംസ്കൃതം

STD - II

द्वितीयः पाठः - कुक्कुटशबकः

❧ **कवर्गाक्षराणां परिचयनम्।**

പദങ്ങളിൽ നിന്നും ക വർഗങ്ങളെ ചിഹ്നങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് രേഖപ്പെടുത്തുക

□	-	क
○	-	ख
☆	-	ग
△	-	घ
◇	-	ङ

पिकः

नखः

गणः

.....

.....

.....

शुकः

मुखम्

गजः

.....

.....

.....

अङ्कणम्

अङ्कनी

घटः

.....

.....

.....

मेघः

काकः

खगः

.....

.....

.....

पतङ्गः

युष्माकम्

युगम्

.....

.....

.....

गात्रम्

कुक्कुटः

सुखम्

.....

.....

.....

नाम

संस्कृतम्

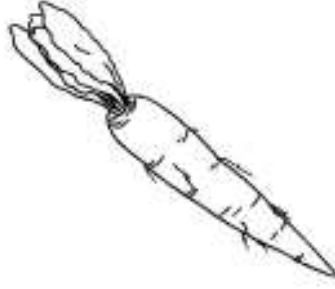
STD - II

तृतीयः पाठः - तव इष्टं किम्?

३ वर्णान् लिखन्तु। नामानि च लिखत।

भेण्डः

गृञ्जनकम्

रक्तफलम्

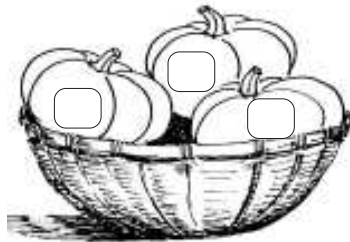
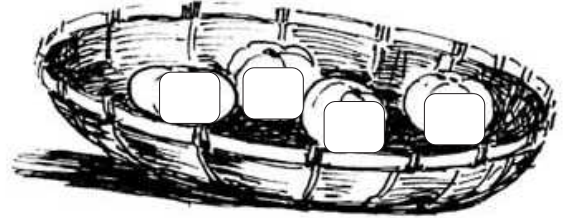
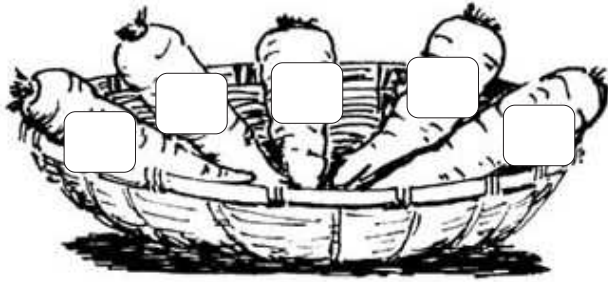
वृन्ताकम्

अलाबुः

शिग्रुः

नाम

संस्कृतम्

STD - II

तृतीयः पाठः - तव इष्टं किम्?

३ पदानि लिखतु।

पशुः

पशुः

फलम्

फलम्

बकः

बकः

भारतम्

भारतम्

३ उदाहरणानुसारं रेखया यथोचितं योजयतु

भण्डः

मरीचम्

रक्तफलम्

वृन्ताकम्

कारवेलम्

आलाबुः

कटुपूर्णं

बहुतिक्तम्

उन्नतशीर्षम्

वर्तुलगात्रः

रसभरितम्

बहुरुचिरम्

नाम

संस्कृतम्

STD - II

पदावलीपरिचयः

चतुर्थः पाठः - विद्यालयः

वि	य	य	य	स्ने	य	य
र	द्या	र	र	र	हं	र
व	ल	ल	ल	ल	ल	ल
व	ण	व	य	व	ज्ञ	व
गु	य	व	य	य	य	न
र	रु	र	नं	र	र	र
ल	ल	ज	ल	ल	वि	ल
व	व	व	नं	व	व	द्या

विद्यालयः

उपवनं

स्नेहं

गुरुजनं

ज्ञानं

विद्या

नाम

संस्कृतम्

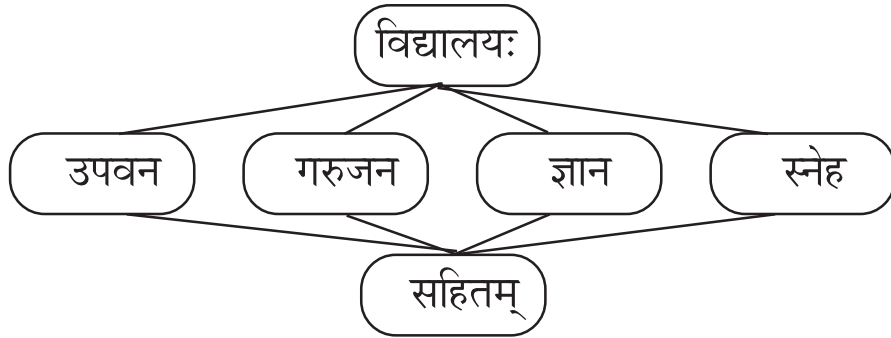
STD - II

चतुर्थः पाठः - विद्यालयः

२ अक्षराणि उपयुज्य गुरुजनसमीपं नयत ।

गुरुजनम्

२ कोष्ठात् पदानि चित्वा उदाहरणानुसारं वाक्यानि लिखतु ।

उदा :- विद्यालयः उपवनसहितम्

विद्यालयः

.....

.....

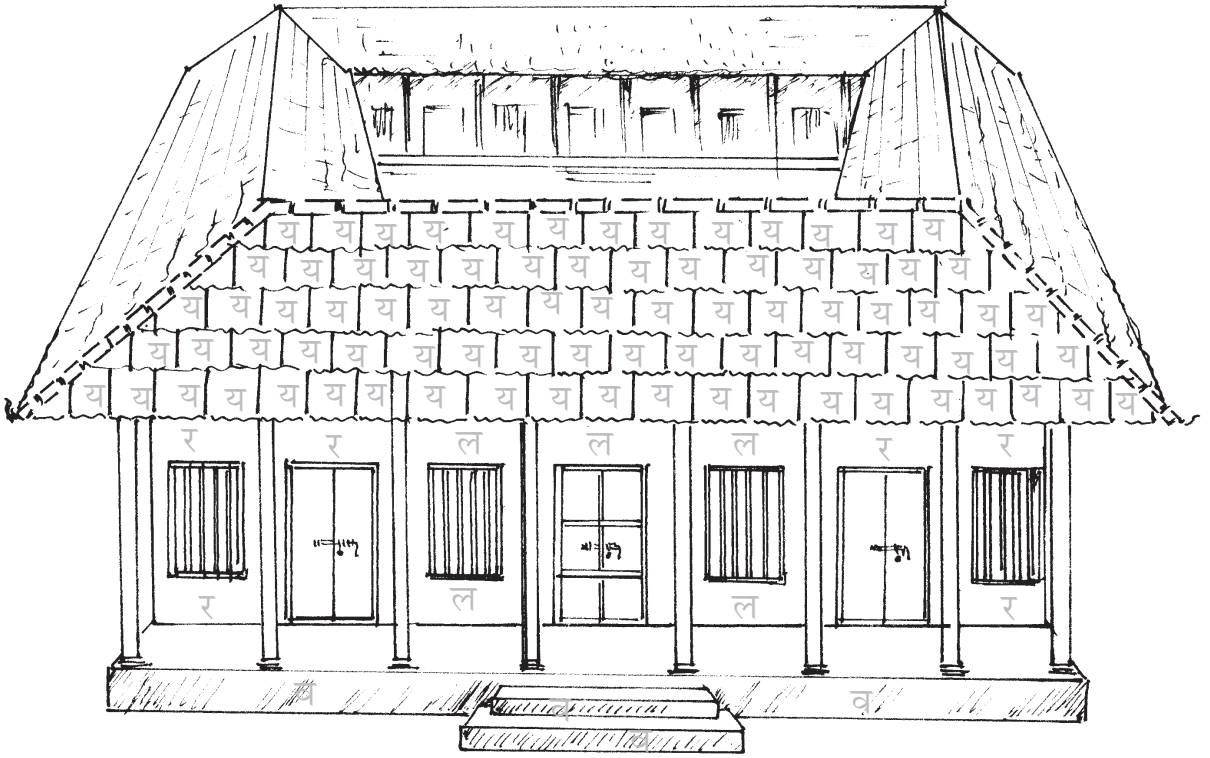
नाम

संस्कृतम्

STD - II

चतुर्थः पाठः - विद्यालयः

३ अक्षरयुक्तकोष्ठकानि वर्णैः लिम्पतु।

य - रक्तवर्णः

र - नीलवर्णः

ल - पीतवर्णः

व - कपिशवर्णः

३ समानाक्षरयुक्तानि पदानि योजयतु।

शशः	पुरुषः
विद्या	हरः
यानम्	सप्त
मेषः	विनयः
सरसः	शलभः
हंसः	यात्रा

नाम

संस्कृतम्

STD - II

पञ्चमः पाठः - काकः शरारिः च

२ चित्राणि दृष्ट्वा क्रमीकृतसंख्यां वृत्ते लिखत ।

कृतज्ञताम् उक्त्वा दूरं गच्छति ।

रोगबाधितः काकः ।

काकः स्वस्थः भवति ।

प्रतिदिनं मीनं ददाति ।

काकः मीनं याचते ।

नाम

संस्कृतम्

STD - II

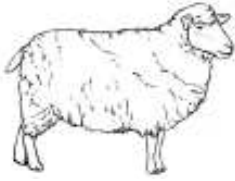
पञ्चमः पाठः - काकः शरारिः च

२ पदानि लिखतु।

शशः

शशिः

6

मेषः

षट्

सरसः

सरटः

हंसः

गुहा

नाम

संस्कृतम्

STD - II

षष्ठः पाठः - संख्याक्रीडा

❧ संख्यां लिखतु।

1947

एकं	नव	चत्वारि	सप्त

2617

द्वे	षट्	एकं	सप्त

3568

त्रीणि	पञ्च	षट्	अष्ट

3749

त्रीणि	सप्त	चत्वारि	नव

1834

१	८	३	४

2976

२	९	७	६

3450

३	४	५	०

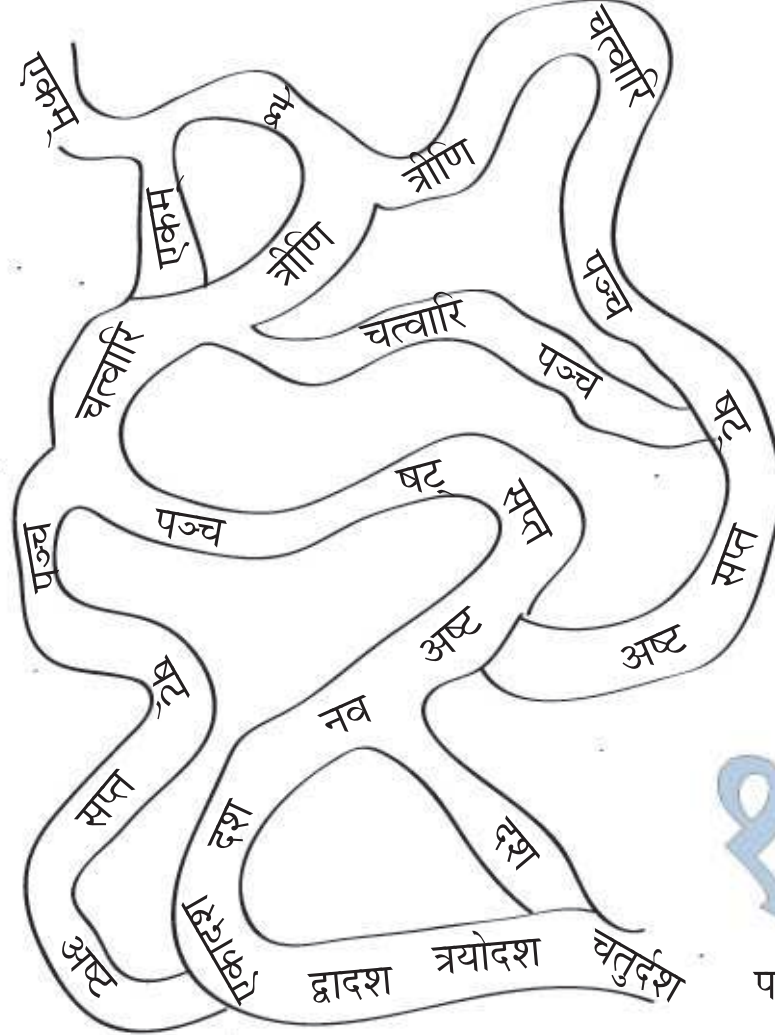
नाम

संस्कृतम्

STD - II

षष्ठः पाठः - संख्याक्रीडा

२ पञ्चदशपर्यन्तं कथं गच्छामि ?

२ संख्याक्रीडा - रिक्तस्थानानि पूरयतु।

एकम्	-	-	८
.....	-	२	नव	-
त्रीणि	-	३	-	१०
चत्वारि	-	-	११
.....	-	५	द्वादश	-
.....	-	६	त्रयोदश	-
सप्त	-	-	१४
			पञ्चदश	-

नाम

संस्कृतम्

STD - II

सप्तमः पाठः - जननी जन्मभूमिश्च

त वर्गाक्षराणां परिचयः।

त तातः
माता

त

थ रथः
कथा

थ

द दानं
दया

द

ध धनुः
धनं

ध

न वनं
नखः

न

नाम

संस्कृतम्

STD - II

सप्तमः पाठः - जननी जन्मभूमिश्च

२ अक्षराणि ज्ञात्वा वर्गीकरणं करोतु। वर्णैः लिप्यतु।

तातः , रथः , दीपः , नदी , माता , नयनं , कपोतः ,
धनं , पिता , धर्मः , कथा , दानं , अर्थः , धनुः , दया

त ध
श ध
र न

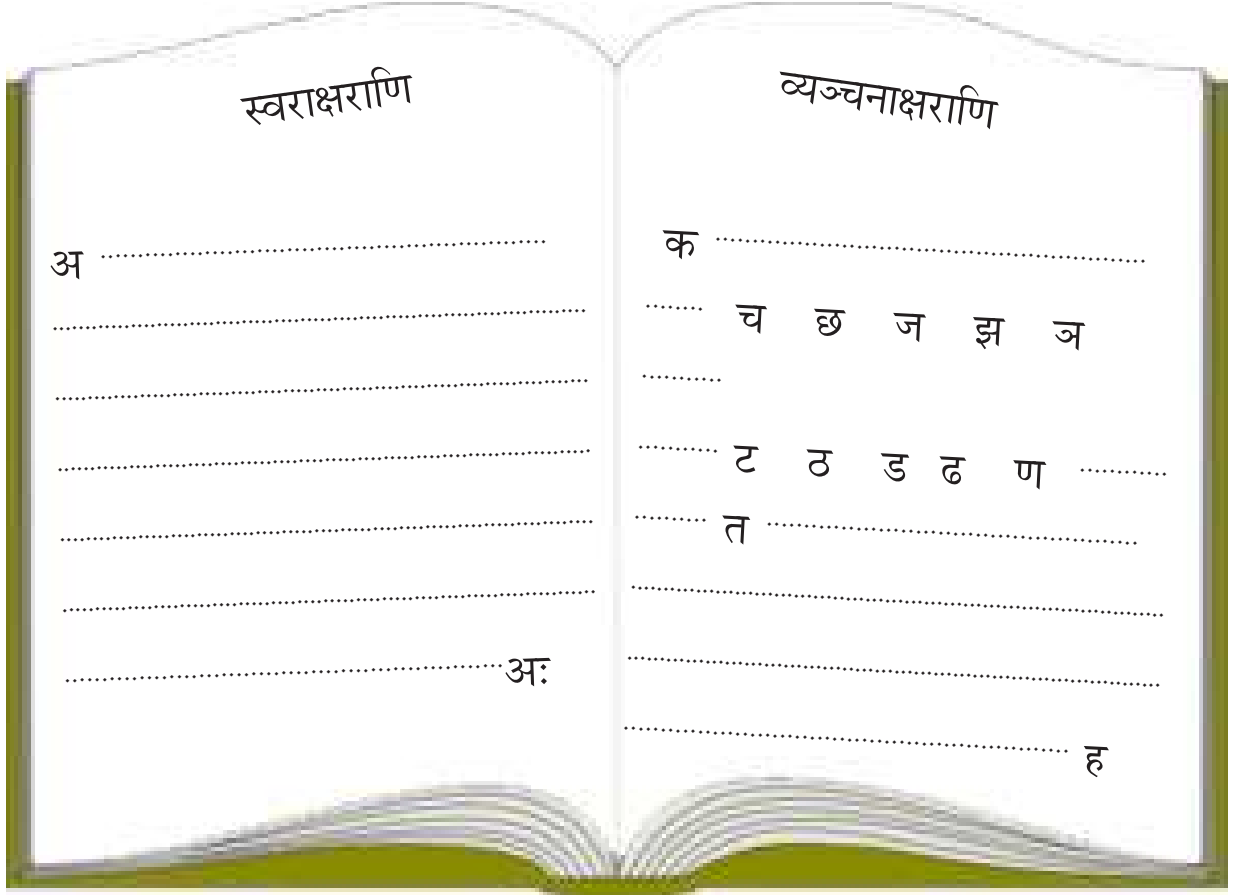
नाम

संस्कृतम्

STD - II

अष्टमः पाठः - सुभाषितानि

ॐ अक्षराणि ज्ञात्वा वर्गीकरणं करोतु। वर्णैः लिम्पतु।

ॐ उदाहरणानुसारं रेखाभिः व्यञ्जनाक्षराणि समानक्षराणि वर्गीकरोतु।

अ	उद्यानम्	ऋ	औषधम्	क	चपलः	र	लवित्रम्
आ	ऊर्णनाभः	ए	ओदनम्	च	काकः	ल	शरारिः
इ	ईश्वरः	ऐ	एकम्	ट	परिश्रमः	व	सरः
ई	अजः	ओ	ऋषिः	त	यात्रा	श	रात्रिः
उ	आम्रम्	औ	अम्बा	प	तव	ष	वनम्
ऊ	इक्षुः	अं	ऐरावतम्	य	टकारः	स	षट्पदम्

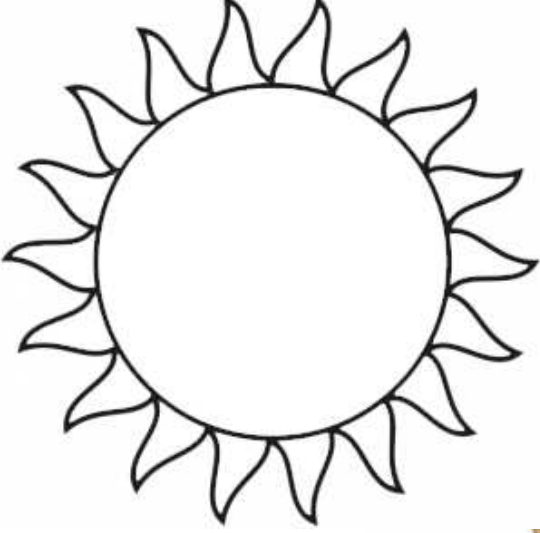
नाम

संस्कृतम्

STD - II

अष्टमः पाठः - सुभाषितानि

३ चित्राणि दृष्ट्वा उचितपदानि पाठभागात् चित्वा लिखतु।

नाम

संस्कृतम्

STD - II

नवमः पाठः - क्रीडाम! तुष्याम!

च चित्रसाहाय्येन पदलेखनम्।

लम् ली फ क द

क्षा लम् द्रा फ

म्र म् आ

च चित्रे निलीय उपविश्यमानानाम् अक्षराणां प्रत्यभिज्ञानम्।

.....

.....

.....

नाम

संस्कृतम्

STD - II

नवमः पाठः - क्रीडाम! तुष्याम!

३ चित्रसाहाय्येन पदलेखनम्।

क	च	आ	म्र	म्	फ
द्रा	द	च	प	च	ल
च	क्षा	ली	च	न	र
च	च	फ	फ	लं	सं
च	से	वं	लं	च	च

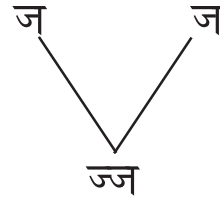
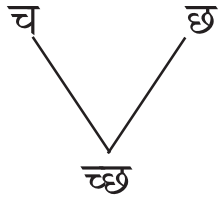
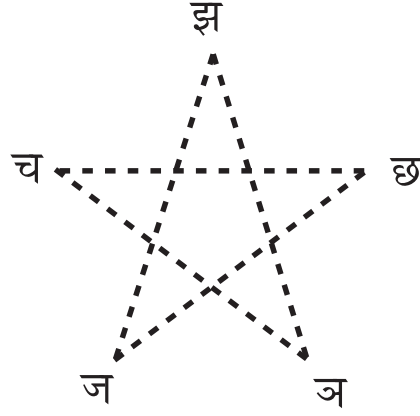
नाम

संस्कृतम्

STD - II

नवमः पाठः - क्रीडाम! तुष्याम!

२ अक्षराणि क्रमशः योजयतु, कोष्ठके लिखतु च।

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

३ यथोचितं योजयतु। (समानाक्षराणि)

नाम

संस्कृतम्

STD - II

दशमः पाठः - रामदासस्य कौशलम्

२ चित्राणि दृष्ट्वा पाठभागात् उचितानि वाक्यानि लिखत।

.....

.....

.....

.....

.....

नाम

संस्कृतम्

STD - II

एकादशः पाठः - भगवद्गीता

❧ उचितानि उत्तराणि ✓ चिन्हेन अङ्कयतु।

महाभारतस्य कर्ता कः ?

वेदव्यासः वात्मीकिः कालिदासः

महाभारते कति पर्वाणि सन्ति ?

14 10 18

भगवद्गीता कस्मिन् ग्रन्थे अस्ति ?

रामायणे महाभारते भागवते

कृष्णः कम् उपदिशति ?

दशरथम् भीमसेनम् अर्जुनम्

अर्जुनस्य सारथिः कः ?

रामः कृष्णः परशुरामः

❧ गीतावाक्यानि।

न त्वं शोचितुमर्हति।

परस्परं भावयन्तः श्रेयः परमवाप्स्यथ।

अहिंसा परमो धर्मः।

सम्भवामि युगे युगे।

न मे द्वेषोऽस्ति न प्रियः।

नभस्पृशं दीप्तम्।

योगक्षेमं वहाम्यहम्।